

Asiakasmaksut 2024
8986/02.03.00.00/2023

Aluehallitus 30.11.2023 § 271

Lisätiedot	<p>Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen ilkka.naukkarinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4503</p> <p>Asiakasmaksupäällikkö Riitta Manninen-Rouvali riitta.manninen-rouvali@siunsote.fi Puh. 013 330 8331</p>
Päätösehdotus	<p>Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:</p> <p>Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut 1.1.2024 lukien hyväksytään liitteen "Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 lukien" mukaisesti. 2. "Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 lukien" -liitteeseen tarkistetaan euromäärät Sosiaali- ja terveysministeriön ilmoituksen mukaiseksi. 3. Hallintojohtaja valtuutetaan tekemään asiakasmaksuasiakirjaan mahdolliset teknisluonteiset tai vähäiset lakisääteisyydestä johtuvat korjaukset.
Päätös	<p>Hyväksyttiin.</p>
Selostus	<p>Laisa hyvinvointialueesta (611/2021) 22 §:ssä säädetään, että aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista säädetään asiakasmaksulaissa (734/1992) ja asiakasmaksuasetuksessa (912/1992). Asiakasmaksulain (734/1992; jäljempänä asiakasmaksulaki) 1 §:n mukaisesti hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Asiakasmaksulain 2 §:n mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.</p> <p>Laki ja asetus määrittelevät yleensä maksujen enimmäismäärät, joista hyvinvointialue voi poiketa vain alaspäin. Asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäismäärät ja</p>

asiaksmaksukaton euromäärä on sidottu asiakasmaksulainsäädännössä säädettyihin kansaneläkeindeksiin. Lisäksi työeläkeindeksiin on sidottu pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen laitoshoidon ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan vähimmäiskäyttövaran määrä; sekä jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä pitkäaikaisen yhteisöllisen asumisen tulositonnaisen asiakasmaksun määrittämisessä käytettävät tuloajat (ts. euromäärät, joita ei huomioida lakisääteisesti maksua määritettäessä asiakkaan tulona).

Asiaksmaksulaissa ja -asetuksessa säädetty asiakasmaksujen enimmäiseuromäärät tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin tai työeläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Valtioneuvosto on antanut 23.11.2023 asetuksen (STM/2023/11) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksen muuttamisesta, mikä korottaa asiakasmaksuasetuksessa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäismääriä 1.1.2024 lukien noin 10 %.

Lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriö antaa ilmoituksen asiakasmaksulaissa säädettyjen kansaneläkeindeksiin sidottujen asiakasmaksujen enimmäiseuromääristä (korotus noin 10 %) ja työeläkeindeksiin (korotus noin 5,7 %) sidottujen vähimmäiseuromäärien ja tuloajojen euromääristä. Tätä ilmoitusta ei tullut tiedoksi STM:stä aluehallituksen esityslistan lähtöön mennessä, minkä takia edellä kerrottujen lakisääteisten käyttövarojen ja tuloajojen euromäärät sekä asiakasmaksulaissa säädettyjen asiakasmaksujen kansaneläkeindeksiin sidotut enimmäismäärät tulee tarkistaa liitteenä olevaan ”sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 lukien” -hinnastoon.

Työeläkeindeksikorotuksen 5,7 % vuoksi pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen perhehoidon lakisääteinen vähimmäiskäyttövara tulee ennakoitavasti nousemaan 167 eurosta/kk 177 euroon/kk; pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien lakisääteinen käyttövara puolestaan 112 eurosta/kk 118 euroon/kk. Lisäksi jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun ja pitkäaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun määrittämisessä huomioitavat lakisääteiset tuloajat tulevat ennakoitavasti korottumaan työeläkeindeksikorotuksen vuoksi (esim. yhden henkilön taloudessa tuloaja ennakoitavasti nousee 598 eurosta 632 euroon; tarkemmin liitteessä kappaleissa 4.11.1 ”*Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun ja yhteisöllisen asumisen kuukausimaksutaulukko*”).

Asiaksmaksuihin, joiden enimmäismäärää ei ole säädetty erikseen lainsäädännössä, esitetään 2,53 %:n suuruista hyvinvointialueindeksikorotusta (pyöristäen lähimpään 0,10 euroon; jäljempänä hyvii-indeksi). Hyvii-indeksillä korotettavaksi esitetään muun muassa terapiapalvelujen ohjatun ryhmäkuntoutuksen maksua, päiväkuntoutuksen ja monialaisen kotikuntoutuksen maksuja (kappaleissa 2.3.4, 2.3.7 ja 2.3.8) sekä sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävien tukipalvelujen maksuja (kpl 4.3), joita ovat esimerkiksi turvapalveluun liittyvän laitteen käyttöönotto-, opastus- ja asennusmaksut (turvapalvelun laitemaksuihin ei esitetä korotusta).

Asiakasmaksukatton euromäärä nousee 692 eurosta 762 euroon kalenterivuodessa, mikä tasaa asiakkaille asiakasmaksuista aiheutuvaa taloudellista kuormitusta. Asiakasmaksukatossa huomioidaan mm. poliklinikkamaksu, terveysaseman lääkäripalvelumaksu, sarjahoidosta perittävä maksu (ks. tarkemmin asiakasmaksut 1.1.2024 -esitys kpl 1.5).

Uusia maksuja esityksessä ovat:

- turvapalvelujen maksu 26,70 €/kk myös pitkäaikaisessa yhteisöllisessä asumisessa oleville (kpl 4.3.2 "*turvallitteet ryhmäkodeissa ja pitkäaikaisessa yhteisöllisessä asumisessa*")
- kotihoidon kuvapuhelinpalvelusta laitteen käyttöönotto-, opastus- ja asennusmaksu 29,70 €/kerta myös säännöllisen kotihoidon asiakkaille (kpl 4.3.2.2)
- lääkeannostelijan laitemaksu 48,50 €/kk tilanteessa, jossa kotihoito ottaa vastaan hälytykset ja vastaa lääkeannostelijan täytöstä (kpl 4.3.3)
- SHL:n nojalla järjestettävän tukipalvelun maksu 7,50 €/alkava 30 minuuttia (kpl 4.3.4 "*muut tukipalvelut pl. pitkäaikainen yhteisöllinen asuminen*")
- SHL:n nojalla järjestettävän pitkäaikaisen yhteisöllisen asumisen ja ryhmäkotien tukipalvelumaksut (kpl 4.3.5): vaatehuoltopalvelutehtävät 35 €/kk, siivouspalvelu 90 €/kk, asiointipalvelu asumisyksikön ulkopuolella 7,50 €/alkava 30 minuuttia, osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu asumisyksikön/ryhmäkodin ulkopuolella 7,50 €/alkava 30 minuuttia, tarvikkeet 6 €/kk (sisältäen wc-paperit, käsipyyhkeet ja muut vastaavat asiakkaan huoneen ja yhteisen kodin varusteet/tarvikkeet)
- lyhytaikaisen ympärivuorokautisen asumisen maksut 39,80 €/vuorokausi ja
- lyhytaikaisen ympärivuorokautisen (tehostettu hoito) asumisen maksu 21,70 €/päivä tai yö (kpl 4.8)

Maksuttomaksi esitetään (tilannekohtaiseen arvioon perustuen):

- kotiutusturvapuhelinta tilapäisessä avun tarpeessa enintään 14 vuorokauden ajalla (kpl 4.3.2)
- kotihoidon kuvapuhelinpalvelua tilapäisessä avun tarpeessa enintään 14 vuorokauden ajalle (4.3.2.2)

Lisäksi esitetään, että asiakasmaksuhinnastosta poistettaisiin muun muassa:

- terveysasemien päivystysmaksu 28,70 €/käynti 18-vuotta täyttäneiltä (kappaleesta 2.1.1), koska terveysasemilla ei päivystysasetukseen (583/2017) perustuen voida järjestää ko. päivystystä
- tilapäisen kotipalvelun maksu (kappaleesta 4.1) johtuen sosiaalihuoltolain muutoksesta (790/2022), joka rajaa tilapäisen kotipalvelun järjestämisen koskemaan yksistään lapsiperheitä, joille se on esityksessä maksutonta
- ryhmäkotien ylläpitomaksu (joka vuoden 2023 asiakasmaksuhinnastossa kpl 4.11.1), koska esitetään, että ryhmäkodeissa olevilta perittäisiin 1.1.2024 lukien tukipalvelumaksut esityksen kappaleen 4.3.5 mukaisesti.

Esitykseen on tehty teksteihin selvennyksiä ja tarkennuksia verrattuna vuoden 2023 asiakasmaksuihin (esim. kpl 10). Liitteenä olevassa asiakirjassa ”Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 lukien on ylliviivattuna näkyvässä vuoden 2023 asiakasmaksu ja punaisella värillä kursivoidulla tekstillä maksuja koskevia huomautuksia. Päätöksen jälkeen ylliviivatut ja kursivoidut, punaiset tekstit poistetaan.

Maan hallitusohjelmaan perustuen, valtioneuvosto teki muutosesityksen asiakasmaksuasetukseen (STM:n muistio 3.10.2023 VN/24836/2023), joka koski erikoissairaanhoidon asiakasmaksuja sekä perusterveydenhuoltona järjestettävän sarjahoidon ja fysioterapian asiakasmaksuja.

Asetusmuutosesityksen mukaan em. maksujen enimmäismäärää olisi korotettu 10 prosentilla 10 prosentin suuruisen kansaneläkeindeksikorotuksen lisäksi. STM:n 23.11.2023 päivätyn tiedotteen ja siihen sisältyvän muistioliitteen mukaan lisäkorotusten valmistelu siirtyy myöhempään ajankohtaan, eikä asetuksessa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäismääriin tule säännönmukaisten indeksikorotusten lisäksi muuta korotusta.

Kolmelta vaikuttamistoimielimeltä pyydettiin lausunnot asiakasmaksuesityksestä sillä sisällöllä, kuin mikä niissä on ollut käytettävissä aluehallituksen kokouksen valmistelu huomioiden. Lausunnoissa mm. kritisoidaan lausunnon antamisen kireää aikataulua, ja nostetaan esiin vaikuttamistoimielimestä riippuen yksittäisiä epäkohdiksi koettuja seikkoja. Indeksikorotukset saavat myös ymmärrystä. Lausunnot ovat asian liitteinä.

Asiakasmaksujen valmisteluprosessi on ajallisesti hyvin haasteellinen, sillä niiden valmisteluun liittyviä asetustasoisia tietoja on varmistunut vasta kuluvalle viikolla. Tämä aiheuttaa paineita myös lausuntojen antamiselle. Yksittäisten maksujen korotukset voivat perustellusti näyttäytyä korkeilta, mutta toisaalta maksukattoon huomioitavien eri maksujen pohjan laajentuminen asiakasmaksulain uudistuksen myötä huomioi maksujen kokonaisrasituksen kasvua monen niin yksittäistä palvelua paljon tarvitsevan tai useampia palveluja tarvitsevan asiakkaan ja potilaan hyväksi.

Esitettävät asiakasmaksut noudattelevat pääsääntöisesti lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja ja vuodelle 2023 muuttuneita määräytymisperiaatteita. Ateriapalvelu- ja eläinlääkintähuollon maksuihin ei esitetä muutoksia, koska ateriapalvelumaksut 1.1.2024 lukien on päätetty Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 5.10.2023 (§ 67) ja eläinlääkintähuollon maksut 1.7.2023 lukien on päätetty 16.5.2023 (§ 21).